

Ködosim - A „szentség”

Ködosim Hetiszakasz tartalma קדשים

Hetiszakaszunkban – Ködosim (3Mózes 19:1-20:27.) – a mindennapi élet zsidó vetületének megszentelt volta a téma és a Tóra részletesen kifejti az elvet, miszerint ez a „szentség” a Tóra parancsolatainak szigorú betartásában és a zsidó különállás – a népektől való elkülönülés – konzekvens megőrzésében merül ki. „És elkülönítelek benneteket a népektől, hogy az enyéim legyetek” – mondja a Tóra. Bölcsseink hozzáteszik: „Ha elkülönültök a népektől – az enyém vagytok. Ha nem – akkor odaadlak Nebuchadnecárnak és társainak”! (Torát Kohánim 10.)

A hetiszakasz a következő kijelentéssel kezdődik: „**Szentek legyetek, mert szent vagyok Én, az Örökkévaló, a ti Istenetek**”; s ezt több tucat olyan **micva** (isteni parancsolat) követi, amelyek révén a zsidó megszenteli magát, és kapcsolatba kerül Isten szentségével. – **3Mózes 19:2.**

Ezek között található: a bálványimádás tilalma; a jótékonykodás **micvája**; a törvény előtti egyenlőség elve; a szombat; a nemi erkölcs; az üzleti tisztesség törvényei; a szülők tisztelete; az élet szentsége. – **3Mózes 19–20.**

A hetiszakaszban található az a kijelentés is, amelyet a híres bölcs, **Akiva** rabbi a **Tóra** egyik legfőbb alapelveként nevezett, és amelyről **Hillé**l azt

mondta: „**Ez maga a Tóra, a többi csupán kommentár**” – Szeresd felebarátod, mint magadat! – **3Mózes 19:18.**

שבת שלום

Chaim Shaul Glitzenstein rabbi: A kohén munkája Jom Kipurkor

Ebben a hetiszakaszban a **kohén** munkájáról olvasunk, amit **Jom Kipurkor** végez. A tóra azt mondja: „**menjen be Áron a szentélybe, ... Szent lenköntöst öltön föl..., szent ruhák ezek**” **Jom Kipurkor**, a nagy megbocsájtás napján a **kohen** nem arany ruhákat visel, hanem fehérét, melyben egyáltalán nincs arany. Azokat a tevékenységeket, melyeket máskor is mindennap végzett a **Szentélyben** - arany ruhában látta el, és amik **Jom Kipurhoz** kapcsolódtak - azokat pedig az említett fehér ruhában. Emiatt a nap során ötször kellett átöltöznie, és minden átöltözésnél alámerült a **mikvében**. Így **Jom Kipurkor ötször merült a mikvébe. De miért kell a kohén hágádnak ennyiszor alámerülni?** Ha ez a megtisztulásról szól, akkor elég lenne egyszer reggel, de még ha azt mondjuk, hogy a szentek szentjébe lépés előtt is meg kell, az is érthető, hiszen akkor még szentebb helyre megy be. **Na de amikor kijön onnan, akkor miért kell?** Hiszen akkor a szentebből a kisebb szent felé megy.

Bölcseink azt mondják: „**Minden, ami a szárazon van, van a tengerben is. Csak a szárazon látható, a vízben rejtett.**” Ha az ember a vízre néz, nem látja a tengeri lényeket, csak a vizet. Ami a tengerben van, egy kicsit elveszít a saját lényegéből, és része lesz egy általánosabb valóságnak, a tenger valóságának, mondhatni elmerül, feloldódik a tengerben.

A szárazföldi lények magukat különállónak, függetlennek és egyéninek látják, - sokkal inkább, mint a vízi lények - hisz maguk egyénként láthatók, semmi nem rejti, fedi be őket. Ezért mondja a **háláchá**, hogy „**minden, ami a tengerben van, tiszta**”. Azért, mert a vízi lények állandóan érzékelik maguk körül az életük forrását, a vizet, és egy pillanatra sem gondolják magukról, hogy függetlenek, ellentétben a szárazföldi lényekkel, akik óriási önérzettel rendelkeznek.

A tiszta **mikvébe** merülő ember úgy érzi magát, mint „**hal a vízben**”, feloldódás élményt él meg, egy kicsit elveszít az **egójából**, és így közelebb tud kerülni az **Istenhez**. Ez a **mikve** belső élménye. Ezért a **kohén** amikor kijön a szentek szentjéből a **Jom kipuri** munkájának végeztével, és egész **Izrael** ott táncol körülötte, siet alámerülni, (**melynek héber anagrammája a „lemondani” szó**), mert erre az egységélményre nagyobb szüksége van, mint valaha.

Ha valaki szeretne kicsit objektívebb lenni, kicsit elfeledkezni magáról, ajánlatos **mikvébe** mennie, meghajolnia, a fejét a vízbe mártania, amíg elveszíti a személyes önérzetét, feloldódik, egyé válik a vízzel, és akkor tud kapcsolódni és közeledni az **Örökévelőhoz**.

Gut Sábész

Rabbi Jonatan Sacks: Követés

Van egy lenyűgöző parancssorozat a nagy „szentségi kódexben”, amellyel a hetiszakasz kezdődik, amely nemcsak a judaizmusban a vezetés, hanem a követés természetére is fényt derít. Íme a parancs a szövegekörnyezetben:

„Ne gyűlöld a testvéredet a szívedben. Szemrehányj [vagy érvelj] felebarátodnak őszintén, hogy ne kelljen bűnt viselned miatta. Ne keress bosszút, és ne tarts haragot senki ellen néped tagjai közül, hanem szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Én vagyok az Örökkévaló”. (3Mózes 19:17-18)

A dőlt betűs szavakat két teljesen különböző módon lehet értelmezni. **Maimonidész** mindkettőt jogilag kötelezőnek hozza. **Nahmanidész** mindkettőt tartalmazza a **Tóra** kommentárjában.

Az első az, hogy a **parancsot** az **interperszonális** kapcsolatok szempontjából olvassuk. Ha úgy gondolod, hogy valaki ártott neked - mondja a **Tóra** -, ne maradj a csendes harag állapotában. Ne engedj a gyűlöletnek, ne tarts haragot, és ne állj bosszút. Ehelyett tegyél neki szemrehányást, érvelj vele, mondd el neki, hogy szerinted mit tett, és hogyan érzed, hogy ezzel ártott neked. Lehet, hogy bocsánatot kér, és igyekszik jóvá tenni. Még ha nem is teszi, legalább az érzéseidet közölted vele. Ez már önmagában is katartikus. Segíteni fog abban, hogy ne tápláljon sérelmeket.

A második értelmezés azonban **személytelenül értelmezi a parancsot**. Semmi köze ahhoz, hogy neked bántódásod esett. Arra utal, akit rosszul cselekszik, bűnt vagy bűncselekményt követ el. Lehet, hogy nem te vagy az áldozat. Lehet, hogy csak megfigyelő vagy. A **parancs** azt mondja, hogy ne elégedjünk meg azzal, hogy negatív ítéletet mondunk a viselkedéséről (**azaz „gyűlöljük őt a szívünkben”**). Be kell avatkoznod. Szemrehányást kell tenned neki, rámutatva a lehető legszelídebb és építő jellegű módon, hogy amit tesz, az törvénybe ütközik, polgári vagy erkölcsi szempontból. Ha hallgatsz és nem teszel semmit, akkor bűnrészessé válsz a bűnösségében (**azaz „bűnt viselsz miatta”**), mert láttad, hogy rosszat tesz, és nem tettél semmit, hogy tiltakozz. Ez a **második értelmezés** csak a **judaizmus** azon alapelve miatt lehetséges, hogy a **kol Jisráél arevin zeh ba-zeh**, **„Minden zsidó kezes [azaz felelős] egymásért”**. A **Talmud** azonban lenyűgöző megfigyelést tesz a parancs hatályáról:

Az egyik rabbi azt mondta Rábának: (A Tóra azt mondja) hocheach tochiach, ami azt jelenti, hogy „többször is meg kell dorgálnod felebarátodat” (mivel az ige megkettőződik, ez azt jelenti, hogy többször is meg kell dorgálnod őt). Lehet, hogy ez azt jelenti, hogy hocheach, dorgáld meg egyszer, és tochiach, másodszor? Nem, válaszolta, a hocheach szó azt jelenti, akár százszor is. Akkor miért teszi hozzá a tochiach szót? Ha csak egyetlen ige lett volna, tudtam volna, hogy a törvény arra vonatkozik, ha a mester megdorgálja a tanítványát. Honnan tudjuk, hogy még arra a tanítványra is vonatkozik, aki megdorgálja a mesterét? A hocheach tochiach kifejezésből, ami azt jelenti, hogy minden körülmények között. (Bava Metzia 31a.)

Ez azért jelentős, mert megalapozza a kritikus követés elvét. Eddig ebben az esszében a vezető szerepét vizsgáltuk a judaizmusban. **De mi a helyzet a követő szerepével?** Első látásra a követő feladata a követés, a tanítványé pedig a tanulás. Végül is a **judaizmus** szinte korlátlan tiszteletet parancsol a tanítóknak. **„Legyen a tanítód iránti tisztelet olyan nagy, mint az ég iránti tiszteleted”** - mondták a bölcsek. Ennek ellenére a **Talmud** úgy értelmezi a **Tórát**, hogy az azt parancsolja, hogy még a **tanítónkkal** vagy **vezetőkkel** is szembe szegüljünk, ha azt látjuk, hogy valami rosszat tesz.

Rabbi Jonatan Sacks: Követés

Tegyük fel, hogy egy vezető olyasmit parancsol neked, amiről tudod, hogy a **zsidó törvények** szerint tilos. **Engedelmeskedned kellene?** A válasz kategorikusan nem. A **Talmud** ezt egy retorikai kérdés formájában fogalmazza meg: „**Ha választani kell, hogy a mesternek [Istennek] vagy a tanítványnak [emberi vezetőnek] engedelmeskedj, kinek engedelmeskedj?**” A válasz nyilvánvaló. Engedelmeskedj Istennek. Itt a zsidó jogban megjelenik a polgári engedetlenség logikája, az a gondolat, hogy kötelességünk engedetlenül megtagadni egy erkölcstelen parancsot.

Aztán ott van az aktív kérdezés és a „**mennyei érvelés**” nagyszerű zsidó eszméje. A szülőknek kötelességük, a tanároknak pedig bátorításuk, hogy a diákokat kérdésfeltevésre neveljék. A hagyományos zsidó tanulás célja, hogy a tanár és a tanítvány egyaránt tudatában legyen annak, hogy a zsidó törvények bármely kérdésében többféle nézet lehetséges, és bármely bibliai versnek többféle értelmezése (**a hagyományos szám hetven**). A **judaizmus** egyedülálló abban, hogy gyakorlatilag minden kanonikus szövege - **Midrás, Misna és Gemara** - érvek **antológiája (X rabbi ezt mondta, Y rabbi azt mondta)**, vagy több kommentár veszi körül őket, amelyek mindegyike a saját nézőpontját képviseli.

A **rabbinikus judaizmusban** maga a tanulás aktív vitaként, az elme egyfajta gladiátorversenyeként jelenik meg: „**Még a tanító és a tanítvány, még az apa és a fiú is, amikor leülnek együtt Tórárt tanulni, egymás ellenségeivé válnak. De addig nem mozdulnak onnan, amíg nem válnak egymás szerelmévé**”.

Innen ered a talmudi mondás: „**Sok bölcsességet tanultam a tanítómtól, többet a kollégáimtól, de a legtöbbet a tanítványaimtól**.” Ezért a tisztelet ellenére, amellyel tanárainknak tartozunk, tartozunk nekik azzal is, hogy minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy megkérdőjelezzük és megkérdőjelezzük elképzeléseiket. Ez alapvető fontosságú a **rabbinikus eszménykép** szempontjából, amely szerint a tanulás az igazság közös keresése.

A kritikus követés eszméje hívta életre a **judaizmusban** a világ első **társadalomkritikusait**, a **prófétákat**, akiket **Isten** megbízott azzal, hogy a hatalomnak igazat mondjanak, és még a királyokat is az igazság és a helyes magatartás pultja elé állítsák. Ezt tette **Sámuel Saullal, Illés Ahabbal és Ézsaiás Ezékiással**. Egyikük sem tette ezt hatékonyabban, mint **Nátán próféta**, amikor hatalmas ügyességgel rávezette **Dávid királyt**, hogy felismerje bűnének súlyosságát, amikor lefeküdt egy másik férfi feleségével. **Dávid** azonnal felismerte a hibáját, és azt mondta **chatati**: „**Vétkeztem**”.

Bármennyire is kivételesek voltak **Izrael prófétái**, még az ő teljesítményük is másodlagos a vallástörténet egyik legcsodálatosabb jelensége mellett, nevezetesen, hogy **Isten** maga választja legkedvesebb tanítványainak azokat az embereket, akik hajlandóak kihívni magát a mennyet. **Ábrahám** azt mondja: „**Vajon az egész föld bírása nem szolgálat-e igazságot?**”. **Mózes** azt mondja: „**Miért tettél gonoszságot ezzel a néppel?**” **Jeremiás** és **Habakuk** kihívja **Istent** a történelem nyilvánvaló igazságtalanságai miatt. **Jóbot**, aki vitatkozik **Istennel**, végül **Isten** igazolja, míg vigasztalói, akik védték **Istent**, **Isten** úgy ítéli meg, hogy tévedtek. Röviden: **Isten** maga választja az aktív, kritikus követőket, nem pedig a csendben engedelmeskedőket.

Ebből következik az a szokatlan következtetés, hogy a **judaizmusban** a követés ugyanolyan aktív és igényes, mint a vezetés. Fogalmazhatunk erősebben is: a vezetők és a követők nem az asztal két ellentétes oldalán ülnek. Ugyanazon az oldalon állnak, az igazságosság, az együttérzés és a közjó

Rabbi Jonatan Sacks: Követés

oldalán. Senki sem áll a kritika fölött, és senki sem túl fiatal ahhoz, hogy kritikát fogalmazzon meg, ha azt kellő kegyelemmel és alázattal teszi.

Egy tanítvány kritizálhatja a tanítóját; egy gyermek kihívhatja a szülőt; egy próféta kihívhatja a **királyt**; és mindannyian, pusztán azáltal, hogy **Izrael** nevét viseljük, arra vagyunk hivatottak, hogy az igaz és a jó nevében birkózzunk Istennel és embertársainkkal.

A kritikátlan követés és a csendes engedelmesség szokásai a hatalom **korrumpálódásához**, vagy néha egyszerűen elkerülhető katasztrófákhoz vezetnek. Például **1970** és **1999** között halálos balesetek sorozata történt a **Korean Air repülőgépeivel**.

Különösen az egyik, a **Korean Air 8509-es** járatának **1999 decemberében** történt **balesete** vezetett egy **felülvizsgálathoz**, amely szerint a **koreai** kultúra - az autokratikus vezetésre és a tisztelettudó követésre való hajlamával - felelős lehetett azért, hogy az első tiszt nem figyelmeztette a pilótát, hogy letért az útvonalról.

John F. Kennedy az egyik legtehetségesebb tanácsadói csoportot állította össze, amely valaha **amerikai** elnököt szolgált, mégis az **1961-es** kubai **Disznó-öbölbeli invázió** során elkövette az egyik legostobább hibát. Később a csoport egyik tagja, **ifjabb Arthur Schlesinger** a hibát annak tulajdonította, hogy a **csoporton belüli légkör** annyira **baráti** volt, hogy senki sem akarta megzavarni azt azzal, hogy rámutasson a javaslat ostobaságára.

A **csoportgondolkodás** és a **konformizmus** örökös veszélyt jelent minden szorosan összetartozó csoportban, amint azt **Solomon Asch**, **Stanley Milgram**, **Philip Zimbardo** és mások híres **kísérletei** kimutatták. Ezért van szükség - **Cass Sunstein** kifejezésével élve – „a társadalmaknak szükségük van a másságra”. A kedvenc példám **James Surowiecki** A **tömegek bölcsessége** című könyvében található. Elmeséli azt a történetet, amikor egy **amerikai természettudós**, **William Beebe** különös látványra bukkant a **guyanai dzsungelben**.

„Egy seregnyi hangya mozgott egy hatalmas körben. A hangyák két napon keresztül körbe-körbe jártak ugyanabban a körben, amíg a legtöbbjük elpusztult. Ennek az az oka, hogy amikor egy sereg hangyákból álló csoport elszakad a kolóniájától, egy egyszerű szabályt követnek: **kövessék az előttük lévő hangyát**”.

A baj az, hogy ha az előtted lévő hangya elveszett, akkor te is az leszel.

Surowiecki érvelése szerint szükségünk van a másként gondolkodókra, olyan emberekre, akik megkérdőjelezik a hagyományos bölcsességet, ellenállnak a divatos konszenzusnak, és megzavarják a szellemi békét. A **"Kövess az előtted lévő"** ugyanolyan veszélyes az emberekre, mint a hadsereg hangyáira. A kritikus követő feladata, hogy különálljon és hajlandó legyen megkérdőjelezni, hogy merre tart a vezető. Nagyszerű vezetés akkor történik, ha erős és önállóan gondolkodó követők vannak. Ezért, amikor építő kritikáról van szó, egy tanítvány kihívhatja a tanítót, egy próféta pedig megdorgálhatja a királyt.

Raj Tamás:

Bibliaiskola

Lucifer – a sánta ördög?

Köztudomású, hogy a korai kereszténység a pogány istenekből ördögöket „gyártott”, hogy „megőrizve megsemmisítse” a korabeli kultuszokat. Így lett **Belzebub** az eredetileg filiszteus **Báál-Zebbuból** (= a legyek ura, vagy inkább **Báál-Zevul**, a csarnoktemplom ura), **Belfegor** a moábi **Báál-Peorból** stb. Hasonló a helyzet a szépirodalomból talán legismertebb ördög, **Lucifer**, sőt **Mefisztó** nevével is.

„Hogyan hulltál le az égről, fényes csillag, hajnal fia, a földre hajítottak, aki (korábban) népek fölött vetettél sorsot?” (Jesája könyve, 14. fejezet 12. vers).

A **próféta** ebben a költői mondatban még egyértelműen a bukott **babiloniai királyról** beszél. **Babilónia** csillagjelképe ugyanis az **ókori keleti** gondolkodásban az **esthajnalcsillag**, a **Vénusz** volt, míg **Izraelé** a **Szturnusz** bolygó. A korai **kereszténység** (pl. **János Jelenései**) már **bukott angyalra**, **ördögre** vonatkoztatja ezt a szóképet. S mivel **Jeromos** a **Biblia latin fordításában** a „fényhozó” hajnalcsillagot **Lucifernek** ülteti át, az **egyházatyák** már egyenesen, mint az **ördögök** fejedelmét említik a **jámbor hajnalcsillagot**.

Mefisztó nevének eredete is minden bizonnyal héber: **méfic ófel** (= a **homály eloszlatója**), tehát végső soron **Lucifer névrokona**. Ügy tetszik azonban, a fényhozó egyre nagyobb **homályt** váltott ki az emberiség művelődésének buktatókkal vegyes útja során...

Lucifer sántasága egyrészt onnan való, hogy a régiek párhuzamba állították a **görög mitológiából** ismert **Héphaisztossal**, az **istenek kovácsával**, akit **anyja, Héra** éppúgy **taszított le** az **Olümposzról**, mint **Isten Lucifer** az **égből**.

Másrészt, a **sántaság** a **Biblia korabeli népi gondolkodásban** rossz jelnek számított. (**Emlékezzünk arra, mit mondtunk korábban a hazugságról!**) Ezért **nem láthatott el papi szolgálatot** sem a **sánta ember**.

LITTNER GYÖRGY: JÓZSEF TÖRTÉNETE MAI SZEMMEL I.

IZSÁK TEMETÉSE

A **Tóra** tele van csodálatos történetekkel, amiket néha nagyon nehéz megmagyarázni az emberi gondolatokkal. Volt két ikertestvér **Jákob** és **Ézsau** akik többször megtagadták egymást, mégis a végén együtt temették el az atyjukat, **Izsákot**.

„**És elérkezett Jákob atyjához Izsákhöz, Mamréba, Kirjat=Arbába, vagyis Hebronba, ahol Ábrahám és Izsák élt. És Izsák napjai voltak: száznolcvan év. És kimúlt Izsák, meghalt és betért népeihez öregen és napokkal telten; és eltemették őt Ézsau meg Jákob, a fiai.**”

Ézsau egész életében csak egyetlen embert szeretett igazán: az atyját, **Izsákot**. Amikor elkezdte létrehozni a királyságát nem feledkezett meg atyjáról, hanem rendszeresen látogatta. Amikor meghalt az édesanyja **Rebeka**, ő segített eltemetni a családi sírboltba a **Makpéla** barlangba **Ábrahám** és **Sára** mellé. Később, amikor **Izsák** megbetegedett és a szolgálai meg az állatai fokozatosan eltűntek egy emberét állandóan odarendelte, hogy segítsen a betegnek, és azonnal értesítse, ha komolyabb dolog történik.

Megérkezett **Jákob** és családja, de **Izsák** életének gyertyája már csak alig pislákol. **Ézsau** embere azonnal elindult jelenteni a helyzetet. **Ézsau** amint meghallotta a hírt nyomban útnak indult néhány harcosával, de mire odaért az atya már halott volt. Nem szólt **Jákobhoz** egy szót sem, hanem fogta **Izsák** holttestét, becsavarta egy lepedőbe és útnak indult vele a **Makpéla** barlang irányába. Jákob a fiaival csatlakozott a menethez. A barlanghoz érve **Ézsau** fogta **Izsák** holttestét és elhelyezte a felesége **Rebeka** mellé. **Jákob** végig ott volt, némán állt mellette, de **Ézsau** sem szólt hozzá egy szót sem. A temetés után **Ézsau** az embereivel visszaindult az országába **Edomba**, **Jákob** pedig elfoglalta az elsőszülöttnék járó családi birtokot, ahol **Ábrahám** és **Izsák** lakott.

JÓZSEF TÖRTÉNETE

József, aki egész életében még az állatok közelébe sem ment, mert az édesanyja **Ráhel** elintézte férjénél, **Jákobnál**, hogy a fiát felmentse a munka alól, most ki volt szolgáltatva, mint bojtár a féltestvéreinek. Azok a legkeményebb munkákat adták az úri szépfiúnak, és visszaadták azokat a megaláztatásokat, amiket ők kaptak a felsőbbrendű féltestvéreiktől, **Lea** fiaitól.

„**József tizenhét éves korában legeltette testvéreivel a juhokat, bojtár volt Bilha és Zilpa atyja feleségének fiai mellett, és József rossz híreket hozott felőlük atyjukhoz.**”

LITTNER GYÖRGY: JÓZSEF TÖRTÉNETE MAI SZEMMEL I.

A **Tóra** magyarázói egyöntetűen azt állítják, hogy **József** este, az első napi munkája után árulkodott az atyjának, hogy a testvérei rosszul végzik a munkájukat. Honnan tudta volna **József** azt, hogy miként kell bánni az állatokkal, amikor életében még egy kecske közelében sem volt. Szerintem arról panaszkodott, hogy a testvérei egész nap megalázták az úri fiút, aki most izzadtan, koszosan állt az apja előtt. Könnyes szemmel mutatta mindig ápoltságát, ami most fel volt törve a szerszámoktól, és teli volt vérhólyagokkal. Ezek voltak a rossz hírek **József** szenvedéseiről.

„Izrael jobban szerette Józsefet, mint a többi fiait, mert öregségének gyermeke volt és csináltatott neki egy tarka köntöst.”

Jákob, amikor belenézett József gyönyörű könnyes szemébe szerelme **Ráhel** jutott az eszébe, ugyanaz a szempár, amibe ő az első pillanatban beleszeretett. Megsajnálta a fiút és elhatározta, hogy nem engedi tovább szenvedni. Van éppen elég gyermeke a munkához, kreált egy fantomállást **Józsefnek**, ő fogja ellenőrizni a többieket. Ezáltal nem lesz kitéve a további bántalmazásoknak, hiszen a többiek fölé helyezte őt. Olyan volt, mint ma egy villamoson a jegyellenőr. Nekik karszalagjuk van, **Józsefnek** egy tarka köntöse volt, ami jelezte azt, hogy hivatalos személy.

Jákob közölte a fiaival az új felállást, **József** lesz az ellenőr, aki közvetlenül neki fogja jelenteni a többiek munkáját. A testvérek tudomásul vették **Jákob** akaratát, de meggyűlölték **Józsefet**, a fiatal gyereket, akivel az atyjuk kivételezett.

„Mikor testvérei látták, hogy atyjuk őt jobban szereti, mint többi testvéreit, meggyűlölték és nem tudtak vele barátságosan beszélni.”

Az élet folyt tovább, a fiúk kihajtották a nyáját a legelőre, **József** pedig később, amikor már szépen leápolta, kicsinosította magát, felvette a tarka köntösét és utánuk ment. A fiúk jól szórakoztak **Józsefen**, hiszen ő semmihez sem értett, bebeszéltek neki minden zöldséget a munkájukról úgy, hogy alig bírták megállni nevetés nélkül. **József** minden butaságot komolyan vett és jelentette az atyjának. **Jákob** rögtön átlátott a szitán, de nem tett semmit, hagyta, hogy **József** komolyan vegye a feladatát. Az volt a lényeg, hogy többé nem szenved a testvéreitől a kedvenc fiacskája.

A következő számban folytatjuk a kalandot....

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

VIII. RÉSZ

A Szóbeli Hagymány felosztásának áttekintésében most azokhoz a részekhez érkeztünk, amelyek nem az Írott Törvény magyarázatai:

[Ezek] azok a törvények, amelyeket a **próféták** és a **Bölcsek** hoztak a nemzedékek során, hogy „**sövényt emeljenek**” a **Tóra törvényei** köré. Erre az óvintézkedésre a **Szent – áldott legyen!** – utasította őket egy mindent átfogó irányelv formájában: „**Őrizzétek meg az őrizetemet**” (**5Mózes 18:30.**) ami a **Hagymány** szerint azt jelenti: „**Tegyetek óvintézkedéseket az én óvintézkedéseim elé!**” (**Jövámot 21a.**).

A **Bölcsek** ezeket a **posztbiblikus rendeleteket gezéráknak** nevezték. Ezeknek a **gezéráknak** az alkalmazása körül időnként viták keletkeznek, nevezetesen olyankor, mikor az egyik **Bölcs** úgy találja, hogy szükség van egy bizonyos fajta elővigyázatossági szabály életbe léptetésére, egy másik pedig nem ért egyet vele. Ez a Talmudban elég gyakori, és a következő formát ölti: Ez a **rabbi** kinyilvánította, hogy ezért vagy azért ezt meg ezt kell tenni, de az a **rabbi** nem tartotta szükségesnek. Ilyenformán tehát ez is egyik oka a különféle vitáknak. Például az a tilalom, miszerint nem szabad szárnyast [**tehát a hús egy meg-határozott formáját**] tejtermékkel együtt fogyasztani, egy **poszt-biblikus gezéra**, amelyet egy **bűn** megelőzése érdekében léptettek életbe.

A **Biblia** kizárólag egy **kóser állat** és valamilyen tejtermék együttes fogyasztását tiltja, a **Bölcsek** pedig az akaratlan törvényszegés – a hús és a szárnyas összetévesztése – megelőzése érdekében a szárnyast is e tilalom körébe vonták. Ennek ellenére akadt olyan szaktekintély, aki sosem rendelte el ezt a rendelkezést: **rabbi Joszé**, a **Galíleai engedélyezte a szárnyas és a tej[termékek]** egyszerre történő fogyasztását, és ehhez városának minden lakója tartotta is magát, ahogyan az **Talmudban (Chulin 116a.)** fehéren-feketén írva van.

Ha azonban a **Bölcsek** egyszer bármilyen **gezérában** közmegegyezésre jutottak, az a **gezéra** attól fogva el van rendelve, és ha az általa hordozott tilalom széles körben elterjed a teljes zsidó népesség körében, akkor az a **gezéra** soha többé nem hatálytalanítható. Egy ilyen **gezérát** még maguk a **próféták** sem érvényteleníthetnek! Ez egyértelműen benne van a **Talmudban (Ávodá Zará 36a.)**: **Elija** sem hatálytalaníthatta volna a **Sámáj-** és a **Hilél iskola tizennyolc gezérájának** egyikét sem, és ezt azzal támasztja alá, hogy: a [**gezérák által hordozott**] tilalmak már széles körben elterjedtek egész **Izraelben (uo.)**. Azok a törvények, amelyeket a **Bölcsek** az után léptettek életbe, miután megvizsgálták és egyetértettek (a) a nép által folytatott gyakorlatban, amely se nem tett hozzá valamelyik **micvához**, se el nem vett belőle, vagy (b) a törvényi rendeletekkel, amely a **Tórával** kapcsolatos dolgokat illetően jótékony hatást gyakoroltak a népre. Ezeket nevezik **minhágimnak (gyakorlatoknak; általában szokásoknak vagy hagyományoknak fordítják)** és **tákánáknak (módosításoknak)**, és tilos megsérteni őket. **Salamon** már megmondotta: „**ki a gypűt áthágja, megmarja azt a kígyó**” (**Példabeszédek 10:8.; Ávodá Zará 27b.**). Sok-sok ilyen **tákáná** létezik, és a **Gömárában** és a **Misnában** föl vannak jegyezve. A tilalmas és az engedélyezett dolgokkal foglalkoznak, továbbá pénzügyekkel. Néhányukat a **próféták** rendelték el, például **Mózes**, **Józsua** és **Ezra tákánáit**, amint írva van: „**Mózes kinyilvánította azt a tákánát, hogy Izrael népe kérdezősködjön és kutakodjon Peszáchkor a Peszách törvényeiről**” (**Megilá 4a.**), és „**Mózes akkor léptette életbe a Házán tákánáját (az Étel adó: az az áldás, amely most az étkezés utáni imánk első áldása)**, mikor manna hullott Izrael népének.

Folytatjuk...

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND MÁJUS 1. – 31. KÖZÖTT

niszán

23.	1.	szerda	Iszru chág	8.00	19.00	8.
24.	2.	csütörtök		7.00	19.00	9.
25.	3.	péntek	⚡:19.40	7.00	19.00	10.
26.	4.	szombat	Ácháré Mot Vége: 20.53 Újhold hirdetés	8.00	20.00	11.
27.	5.	vasárnap		8.00	19.00	12.
28.	6.	hétfő	Jom há Soá	7.00	19.00	13.
29.	7.	kedd		7.00	19.00	14.
30.	8.	szerda	Újhold 1.	7.00	19.00	15.
1.	9.	csütörtök	Újhold 2.	7.00	19.00	16.
2.	10.	péntek	⚡: 19.50	7.00	19.00	17.
3.	11.	szombat	Ködosim Vége: 21.05	8.00	20.15	18.
4.	12.	vasárnap		8.00	19.00	19.
5.	13.	hétfő	Jom há Zikáron	7.00	19.00	20.
6.	14.	kedd	Jom há Ácmáut	7.00	19.00	21.
7.	15.	szerda		7.00	19.00	22.
8.	16.	csütörtök		7.00	19.00	23.
9.	17.	péntek	⚡: 19.59	7.00	19.00	24.
10.	18.	szombat	Emor Vége: 21.15	8.00	20.30	25.
11.	19.	vasárnap		8.00	19.00	26.
12.	20.	hétfő		8.00	19.00	27.
13.	21.	kedd		7.00	19.00	28.
14.	22.	szerda	Pészách Séni	7.00	19.00	29.
15.	23.	csütörtök		7.00	19.00	30.
16.	24.	péntek	⚡: 20.07	7.00	19.00	31.
17.	25.	szombat	Böhár Vége: 21.25	8.00	20.45	32.
18.	26.	vasárnap	Lág BáÓmer	8.00	19.00	33.
19.	27.	hétfő		7.00	19.00	34.
20.	28.	kedd		7.00	19.00	35.
21.	29.	szerda		7.00	19.00	36.
22.	30.	csütörtök		7.00	19.00	37.
23.	31.	péntek	⚡:20.14	7.00	19.00	38.

Omer

ijár

Ismeretlen zsidók nyomában LXXVII. Nagy Bella

Nagy Bella, asszonynevén Jókainé Nagy Bella, születési nevén Grósz Bella (Jákó, 1879. július 4. – London, 1947. január 30.) színésznő, Jókai Mór második felesége. Jákón született 1879-ben Grósz Móric gépész és Flamm Éva gyermekeként.

A kereskedelmi iskolát Óbudán végezte, majd ezt követően Jókai Mór támogatásával előbb a Nemzeti Színház ösztöndíjával képezte magát, majd Rákosi Szidi színiiskolájába járt. Először 1898. november 26-án lépett színpadra az Óbudai Kisfaludy Színházban, Hermann Sudermann Otthon c. drámájának Magda szerepében.

A kezdő drámai színésznőről elismerő kritika jelent meg a Pesti Hírlapban. 1899. június 14-én Jókai Dalma c. drámájának címszerepét játszotta a Budai Nyári Színkörben és nagy sikert aratott. Ugyanitt július 29-én, a Petőfi Sándor halálának 50 éves évfordulója alkalmából megrendezett díszelőadáson alakította Jókai Apotheosis c. drámai költeményében a Nemtő szerepét. Az idős özvegy író megbabonázta a segítségért hozzá forduló fiatal lány, s ahol lehetett, segítette karrierjét. Saját darabjaiban szerepeltette, minden fellépésén személyesen megjelent.

1899. szeptember 16-án Budapesten a Terézvárosban össze is házasodtak, ezután húszévesen a színpadtól is visszavonult.

A 74 éves Jókai és a színésznő házassága közfelháborodás tárgya lett. Jókai ekkor írta meg Öreg ember nem vén ember c. művét, s egyúttal egy kötetnyi szerelmes verset ifjú feleségéhez. Univerzális örökösévé tette meg, kitagadva fogadott lányát, Feszty Árpád feleségét.

Az Adrián üdülgettek, Európában utazgattak eufóriában. Az asszony anyját, két húgát és öccsét is magukhoz vették pesti lakásukba, teljes koszt-kvartélyra.

Jókainé a II. világháború kitörésekor Londonba költözött, ott is hunyt el 1947-ben. Előtte, 1942-ben még állampolgárságától, örökségétől, főként Jókai műveinek jogdíjától is meg akarták fosztani, de egyik sem sikerült.

Forrás: (wikipedia)

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

VII. rész

1944. május 04. - 1944. május 10. között

1944. május 4. A Magyarországi Zsidók Lapjában ismét figyelmeztették a közösség tagjait a sárga csillag viselésének betartásáról és a csomagküldésnél betartandó szabályokról a Kistarcsán és Csepelen internáltak részére. Kasztner Rezső két napra Kolozsvárra látogatott, ahol

Dieter Wislicenyvel és a helyi zsidó vezetőkkel tárgyalt. Cinkotán ezen a napon Szlaukó Mihály csak engedéllyel vehette meg Farkas Béla zsidónak tekinthető cinkotai lakos kocáját hízlalási célra.

1944. május 5. A monori vezetőjegyző a helyi zsidó gettó területét a település több pontján kisajátított ingatlanok felhasználásával jelölte ki. Öt nagyobb területen 74 lakásba 1944. május 22.-30. között történt a beköltözés. „A monori keresztény lakosság egy része a visszaemlékezések szerint segítette a gettó elől bujkáló és menekülő zsidókat. Többen élelmet is megpróbáltak bejuttatni a gettóba.” Heves vármegye alispánja ez nap kelt rendelete szerint a megyei zsidóságot gettóba kellett gyűjteni. Gettókat hoztak létre Egerben, Gyöngyösön két helyen, Hatvanba a cukorgyárban, Tiszafüreden a téglagyárban és Bagólyukon. A megye járásából később összesen 6601 személyt zártak gettóba.

Pakson felállították a gettót, amelyet a Villany utcában lévő zsinagóga mögötti iskola területén és 27 házban jelöltek ki. Tarisznyás János városi jegyző nem volt hajlandó a hatóságokkal a gettó létrehozásában együttműködni, ezért lemondott hivataláról. Délig 16.144-re nőtt az Észak-Erdélyi gettókban összegyűjtött zsidók száma.

Bátyú (Bereg megye) község tisztségviselőit, feltehetően a zsidókkal szembeni emberséges eljárás miatt feljelentették Bakó László államtitkárnál, majd leváltották. A szélsőjobboldali nézeteiről ismert Toldy Árpád csendőrezredest nevezték ki Fejér megye és Székesfehérvár főispánjává, aki a zsidókérdést kívánta minél előbb megoldani. A zsidók csak kijelölt házakban (több család összeköltözve) lakhattak. A polgármestereknek, főszolgabíróknak megküldték a „M. kir. kereskedelmi- és közlekedésügyi miniszter 57.861/I./1944. sz.” rendeletét, melyben elrendelték az április 21-i utasítások szerint bezárt zsidó üzletekről készített jelentések megküldését.

A bécsi transzportban Andorka Rudolf diplomata, Csekonics Iván felsőházi tag és Malasits Géza szociáldemokrata politikus regisztrációs lapjára a „magyar védőőrizetes”, a velük együtt érkező, szintén szociáldemokrata vezető, Buchinger Manó és a nagyiparos Buday-Goldberger Leó foglyakartonjára pedig a „magyar zsidó” jelölés került. A zsidó prominensek sajátos helyzetbe kerültek Mauthausenben. Korántsem részesültek olyan kedvező bánásmódban, mint keresztény társaik, helyzetük mégis jobb volt, mint a tömeges deportálások során a szelekciót túlélő, kényszermunkára vitt robotoló zsidóknak.

Ma lenne Radnóti Miklós születésnapja.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

VII. rész

1944. május 6. Észak-Erdélyben már 72.328-ra nőtt a gettókba összegyűjtött zsidók száma. A Pénzügyminisztérium a tömeges deportálások megindítása előtt 9 nappal egymillió pengő „előirányzat nélküli átmeneti kiadás” engedélyezésére tett előterjesztést a minisztertanácshoz „a zsidók áttelepítésével kapcsolatos kiadásokra”. Hódmezővásárhelyről a kb. 20 km lévő Szegedre, a gyűjtőtáborba szállításért a MÁV illetékesei 2,10 pengőt számoltak fel fejenként. „Kedvezményes” árról van szó, mivel fogolyként, „toloncúton” szállították a zsidókat. A Budapesti Közlönyben megjelent a 8700/1944. V. K. M. rendelet, melyben megtiltották a zsidó diákoknak, hogy iskolai egyenruhát viseljenek.

1944. május 7. A sziráki rabbi, Knöpfler Sándor a deportálás előtt a zsidó hitközség könyveit és Tóra tekercseit Révész Alfréd evangélikus lelkészre bízta megőrzésre. 1944. május 5.- e és 10.- e között a Sziráki járás egész területéről, így Szirákról is a zsidókat Salgótarjánba vitték. A gettó lakóit június elején a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. istállóiba zárták, majd június 13-án Auschwitz-Birkenaubába deportálták. ahol a családjával együtt a rabbi is meggyilkolták.

A Nagybánya című hetilap fontos közérdekű tudnivalók rovatában közölték, hogy „befejeződött a zsidók kitelepítése”. Edmund Veesenmayer táviratban számolt be Sztójay Dömével való kapcsolatáról: „A belpolitika kérdéseiben bölcs emberként értékelhető, ezért inkább az a véleményem, hogy (...) Sztójay, mint miniszterelnök nagyon értékes bábfigura számunkra”.

1944. május 8. Az Endre László rendelete - 176.774/1944. VII. b. sz. alapján kinevezték a Magyar Zsidók Szövetségének Ideiglenes Intézőbizottságát: dr. Stern Samu, dr. Pető Ernő, dr. Wilhelm Károly, dr. Berend Béla főrabbi, Kahan-Frankl Samu, Freudiger Fülöp, dr. Török Sándor, dr. Nagy József, dr. Gábor János.

A Munkácson tartott értekezleten tisztázták a deportálási program "technikai és szervezeti" részleteit, amelyeket Endre László dolgozott ki, és május elején emlékeztetőt adott ki róla közvetlen beosztottainak. E szerint elsőként a kárpátaljai, északkelet-magyarországi és észak-erdélyi zsidókat deportálják május 15. és június 11. között.

Megállapodtak, hogy a gettók és bevagonírozási központok polgármestereinek a vonatkozó eljárásokról és technikai részletkérdésekről utasításokat adnak ki. „... a zsidók elszállítása május 14-én veszi kezdetét ... 110 szerelvény szállítja a zsidókat Kassa állomásra, ahol is a német rendőrség veszi át a szállítmányokat. Jelzés: "német munkásköltöztetés. A szerelvény 3000 főt szállít.”

A Virradat című újság felteszi a kérdést: Kik kapják meg a zsidóktól visszavont gyógyszerjogosítványokat? Cinkota: május 8-án jelentette a főjegyző a főszolgabírónak, hogy Cinkota községben zsidó jellegű vagy ilyenek tekinthető egyesület nincs és nem is volt.

1944. május 9. A Budapesti Közlönyben megjelent a 231.300/1944. BM. sz. rendelet a „távollevő zsidó egyének számára gondnok rendelése tárgyában”. Egy irat szerint Kisvárdán 7.013, Nyíregyházán 15.220 fő volt az összegyűjtöttek létszáma.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

VII. rész

EZEN A HELYEN ÁLLT
1944 NYARÁN A MISKOLCI GETTÓ,
AHONNAN A FASISZTA HATALOM
A VÁROS 14000 ZSIDÓJÁK MINŐSÍTETT
MAGYAR LAKOSÁT HURCOLTA EL
A NÁCI HALÁLTÁBOROKBA.
MIND RÁJUK, MIND A IL VILÁGHÁBORÚ
MÁS MISKOLCI OKTALANUL ELPUSZTÍTOTT
ALDOZATAIRA ÖRÖK KEGYELETTEL
EMLEKEZÜNK.

A miskolci gettó területét a Margit és a Zrínyi, illetve a Szirma, a Petőfi és a Gillányi utcák határolta területen – az egykori Arany János, Csizmadia, Jósika, Kőműves, Rákosi Jenő, Vörösmarty, Asztalos, Esztergályos, Kalapos, Lakatos, Rostás, Vilma, Bádogos, Kárpitos, Mészáros, Szatócs, Ács, Bors vezér, Gubacs, Kovács, Hadirokkantak, Molnár, Zöldfa, Bognár, Cukrász, Kölcsey utcákban – jelölte ki. Itt körülbelül 1.200 zsidó család lakott, az általuk lakott hatszáz lakásába mintegy tízezer embert koncentráltak. A különböző kedvezményekkel, engedményekkel kapcsolatos kérvényeket a hatóságok elutasították. A novai járás (Zala vármegye) főszolgabírája arról tájékoztatta járása jegyzőit, hogy a MÁV „a szállítandó zsidók után fejé-
ként 3 P. 10 fillér költséget számít, amit felszálláskor kell megfizetni.” Ezért felhívta a jegyző urakat, hogy az összeget azonnal szedjék be a zsidóktól. Höss táborparancsnok parancsot adott a birkenauai rámpa és az idevezető három vasúti sínpár építésének felgyorsítására és három nagy és két kisebb égetőgödör ásására.

1944. május 10. A koronatanács jóváhagyta a magyar vezérkari testület német részről sürgett lecsökkentését. Ez az intézkedés lehetőséget nyújtott arra, hogy a magyar katonai vezetésben tovább erősödjenek a németbarát tisztek pozíciói.

Nagyváradon vitéz-nemes kibédi Péterffy Jenő csendőr alezredes vette át a "zsidó ügyek" irányítását, helyettese, "szakértői" minőségben, Petry (Petri) Gyula tartalékos csendőr százados lett. A gettó parancsnoki tisztét Garay István csendőr százados töltötte be. A csendőrség 12 szakaszból álló táborrendet tett közzé.

A IX. magyar honvédhadtest Kolozsváron lévő parancsnoksága kiadta az 10.597/RLN.III.ny. 1944. számú parancsot a vármegye főispáni hivatala, illetve Beszterce polgármestere részére a vármegye zsidó közösségének deportálására. A kolozsvári gettó lakóinak számát a helyi sajtó 12 ezer főre becsülte.

Marosvásárhelyen, a vízhiány és a zsúfoltság enyhítése céljából, a Koronkai úti gettóból mintegy 1.300 személyt - főképpen gyermekes családokat - áthelyeztek a Marosszentgyörgyi (Szentgyörgyi) úti egykori téglagyárban lévő második gettóba. A sepsiszentgyörgyi gettó lakóit marhavagonokban 70 embert zsúfoltak egy tehervagonba- a szászrégeni gettóba szállították. A sepsiszentgyörgyi gettó a város zsidó lakosságát, valamint a Háromszék vármegye és Csík vármegye déli részének kisebb községeiből összegyűjtött zsidókat fogadta be. Ferenczy László

csendőr alezredes a szászrégeni gettó létszámát 4.000 főre tette.

Folytatjuk...

Tzvi Gluckin:**Fedezd fel ki írta a Tórát!****IX. rész**

Egyszer összehasonlítottam az **1990**-ben és **2000**-ben kiadott amerikai zsidókról szóló népesedési statisztikát. Az **Amerikában** élő zsidók száma majdnem pontosan ugyanannyi volt **2000**-ben, mint **1990**-ben. **Ez, hogy történhetett?** Szokatlan, hogy az **amerikai** zsidó populáció nem növekedett **10** év alatt.

Még szokatlanabb, hogy ugyanebben az időben körülbelül **1 millió zsidó telepedett** le **Amerikában** a volt **Szovjetunió** területéről. **Hogyan maradhatott változatlan az amerikai zsidók létszáma? És miért nem növekedett a zsidók létszáma a világon a holokauszt óta?** Furcsa.

A **Tóra** állandó vagy csökkenő létszámot jósol, **Isten** újabb ellentmondásos ígéreteként:

„**És kevesen maradtok a nemzetek között, ahová Isten vezet benneteket.**”

Örök nép, de száműzetésben és csekély létszámmal: ez nem áll össze.

Antiszemitizmus

Ha valaki **utálja** a **feketéket, ázsiaiakat, arabokat, mexikóiakat** vagy **bármely más csoportot**, akkor **rasszistának** nevezik. Ha a **zsidókat gyűlöli**, akkor **antiszemita**. A **zsidógyűlölet egyedi**, külön neve van. **Wilhelm Marr** – egy **német író és hírhedt zsidógyűlölő** – **alkotta** meg ezt a **szót** egy **1880**-ban megjelent **antiszemita röpiratában**. Az **antiszemitizmus** különbözik másfajta **rasszizmusoktól**. **Négyféleképpen lehet elkülöníteni: intenzitásában, időtállóságában, észszerűtlenségében és univerzális voltában.**

Intenzitás

A **zsidógyűlölet** kegyetlen. A **fanatizmus**, az előítéletesség, a másodrangú státusz, a kvóták és más megpróbáltatások gyakran torkollnak erőszakba, **tömeggyilkosságba, faji törvényekbe és kormányok által szentesített zsidóüldözésbe**. **Zsidó falvakat, városokat, negyedeket és régiókat pusztítottak el a keresztes hadjáratok során, a pogromok, a pestis és a holokauszt idején, illetve a vérvádak és egyéb rágalmak miatt. A zsidókat megkínózták, megerőszakolták, meglincselték, és a legkülönfélébb szörnyű módokon meggyilkolták. A zsidógyűlölet több mint szegregáció vagy elnyomás. Nagyon intenzív. Az antiszemiták szenvedélyesek, vérszomjasak, gonoszak és brutálisak.**

Más csoportokat is üldöznek? Más csoport is áldozata szörnyű atrocitásoknak? Persze. De nincs még egy **nép, faj, rassz, vallás, csoport** vagy **kisebbség**, akit ilyen **hosszan, ilyen kitartóan és intenzíven üldöztek** volna, mint a zsidókat. Az **antiszemiták** nem fogják vissza magukat. A zsidó nép története a **legrosszabb forgatókönyvek sorozata**.

Időtállóság

Az antiszemitizmus nem új jelenség. A zsidókat hosszú ideje utálják. A zsidókat minden nagyhatalom üldözte a történelem folyamán. A **perzsák, a görögök, a Római Birodalom, a katolikus egyház és az iszlám kalifátus** is. A zsidókat üldözték a **kereszténység hajnalától a sötét középkoron át, a reneszánszon és a felvilágosodáson keresztül egészen a modern korig**. Nem tudsz olyan időszakot mondani az elmúlt **2000 évben**, amelyben ne **üldözték** volna a zsidókat.

Tzvi Gluckin:**Fedezd fel ki írta a Tórát!****IX. rész**

Ésszerűtlenség

A zsidókat mindenért gyűlölik. Nézd meg a következő idézetet:

„Az antiszemitizmus egyedisége abban rejlik, hogy a világon egyetlen más népet sem vádoltak még egyszerre a társadalomtól való elzárkózással és kozmopolitizmussal, azzal, hogy a kapitalista kizsákmányolók és egyben a forradalmi kommunizmus szószólói. Hogy harcias agresszorok, ugyanakkor gyáva pacifisták. Kiválasztottak, de alsóbbrendű emberi természettel rendelkeznek. Egyszerre szélsőségesen individualisták, és túlságosan ragaszkodnak a saját közösségükhöz. Bűnösök Jézus keresztre feszítésében, ugyanakkor felelősek a kereszténység feltalálásáért. Minden és annak az ellentéte is alapul szolgálhat antiszemitizmusra”.

Az antiszemitizmus ésszerűtlen. Nem logikus. Ha zsidó vagy, valaki gyűlölni fog. Akkor is, ha nem csináltál semmit. Minden és bármi oka lehet a zsidógyűlöletnek. Nevezd meg egy másik csoportot, amelyet összeesküvéssel vádoltak egy egész évezreden át.

Univerzalitás

Az antiszemitizmus univerzális. Az alábbi helyekről üldözték el a zsidókat az elmúlt 2000 évben:

250: Karthágó 415: Alexandria 554: clermont-i egyházmegye (Franciaország) 561: uzès-i egyházmegye (Franciaország) 612: vizigót Spanyolország 642: Vizigót Birodalom 855: Itália 876: Sens 1012: Mainz 1182: Franciaország 1182: Németország 1276: Felső-Bajorország 1290: Anglia 1306: Franciaország 1322: Franciaország 1348: Svájc 1349: Hielbronn (Németország) 1349: Szászország 1349: Magyarország 1360: Magyarország 1370: Belgium 1380: Szlovákia 1388: Strasbourg 1394: Németország 1394: Franciaország 1420: Lyon 1421: Ausztria 1424: Fribourg 1424: Zürich 1424: Köln 1432: Savoya 1438: Mainz 1439: Augsburg 1442: Hollandia 1446: Bajorország 1453: Franciaország 1453: Breslau 1454: Würzburg 1462: Mainz 1483: Mainz 1484: Varsó 1485: Vincenza (Olaszország) 1492: Spanyolország 1492: Olaszország 1495: Litvánia

1496: Nápoly 1496: Portugália 1498: Nürnberg 1498: Navarra 1510: Brandenburg 1510: Poroszország 1514: Strasbourg 1515: Genova 1519: Regensburg 1533: Nápoly 1541: Nápoly 1542: Prága 1550: Genova 1551: Bajorország 1555: Pesaro 1557: Prága 1559: Ausztria 1561: Prága 1567: Würzburg 1569: Pápai Állam 1571: Brandenburg 1582: Hollandia 1582: Magyarország 1593: Brandenburg 1597: Cremona, Pavia és Lodi 1614: Frankfurt 1615: Worms 1619: Kijev 1648: Ukrajna 1648: Lengyelország 1649: Hamburg 1654: Kis-Oroszország (Belorusz) 1656: Litvánia 1669: Oran (Észak-Afrika) 1669: Bécs 1670: Bécs 1712: Sandomir 1727: Oroszország 1738: Württemberg 1740: Kis-Oroszország (Belorusz) 1744: Prága 1744: Szlovákia 1744: Litvánia

1745: Morvaország 1753: Kovad (Litvánia) 1761: Bordeaux 1772: Lengyelország/Oroszország letelepedési övezetbe deportáltak 1775: Varsó 1789: Elzász 1804: oroszországi falvak 1808: oroszországi falvak 1815: Lübeck és Bréma 1815: Frankföld, Svárország és Bajorország 1820: Bréma 1843: orosz határterületek 1862: Grant tábornok fennhatósága alá tartozó területek az USA-ban 1866: Galac (Románia) 1880-as évek: Oroszország 1891: Moszkva 1919: Bajorország (külföldön született zsidók) 1938–45: Náci ellenőrzés alatt álló területek 1948: arab országok.

Nehéz olyan helyet találni, ahonnan ne tiltották volna ki a zsidókat. És ez csak a kiutasítások listája.

Folytatjuk...

Heti Jahrzeit:

Rav Jacob Emden

Jacob Emden, más néven Ya'avetz (1697. június 4. - 1776. április 19.) vezető német rabbi és talmudista volt, aki a hagyományos judaizmus mellett szállt síkra a szombatista mozgalom növekvő befolyásával szemben. Minden körökben elismerték széleskörű ismeretei miatt.

Emden a Hohem Tzvi Askenázi fia volt, és a Chelm-i Elijah Ba'al Shem leszármazottja. Élete nagy részét Altonában (ma Hamburg része, Németország) élte le. Fia volt Meshullam Solomon, a londoni Hambro zsinagóga rabbija, aki 1765 és 1780 között az Egyesült Királyság főrabbiaként követelte magának a tekintélyt. A Ya'avetz (יעב"ץ, más írásmóddal Yaavetz) rövidítés a Yaakov (Emden) ben Tzvi (apja neve, בני צבי) szavakból áll. 31 műve közül hetet posztumusz adtak ki. Jacob Emden (született askenázi) apja 15 gyermeke közül az ötödik volt.

Emden tizenhét éves koráig apja, Tzvi Askenázi, a rabbinikusok egyik legkiválóbb tekintélye mellett tanult Talmudot, először Altonában, majd Amszterdamban (1710-1714). 1715-ben Emden feleségül vette Rachelt, a morvaországi Ungarisch-Brod (a mai Csehország) rabbijának, Mordechai ben Naftali Kohennek a lányát, és apósa jesivájában folytatta tanulmányait. Emden jól elsajátította a talmudi irodalom minden ágát; később filozófiát, kabbalát és nyelvtant tanult, és erőfeszítéseket tett a latin és a holland nyelv elsajátítására, amiben azonban komolyan akadályozta az a meggyőződése, hogy egy zsidónak csak akkor szabad világi tudományokkal foglalkoznia, amikor a Tóra tanulmányozása lehetetlen. Emden három évet töltött Ungarisch-Brodban, ahol a Talmud magánelőadói tisztségét töltötte be. Később ékszer- és egyéb cikkek kereskedője lett, amely foglalkozás utazásra kényszerítette. Általában elutasította a rabbi tisztséget, bár 1728-ban rávették, hogy fogadja el az emdeni rabbinátust, amely helyről a nevét is kapta. A rabbi tisztséget nem fogadta el.

Visszatért Altona-ba, ahol engedélyt kapott a zsidó közösségtől egy magánzsinagóga birtoklására. Emden eleinte baráti viszonyban volt Hági Mózzessel, az altonai portugál-zsidó közösség vezetőjével, aki később néhány rágalom miatt Emden ellen fordult. Kapcsolatai Ezekiel Katzenellenbogenrel, a német közösség főrabbiával eleinte pozitívak voltak, de gyorsan megromlottak. Néhány évvel később Emden megkapta a dán királytól a kiváltságot, hogy Altonában nyomdát alapíthasson. Hamarosan támadások érték az Ammudei Shamayim című siddur (imakönyv) kiadása miatt, mivel keményen bírálta a nagyhatalmú helyi pénzváltókat. Ellenfelei még azután sem hagyták abba a feljelentését, hogy munkájához megkapta a német közösségek főrabbiának jóváhagyását.

1772-ben II. Frigyes, Mecklenburg-Schwerin hercege, miután rendeletet adott ki, amely megtiltotta a halál napján történő temetést, a területén élő zsidók azzal a kéréssel fordultak Emdenhez, hogy a Talmudból mutassa be, hogy a holttest hosszabb ideig tartó kitétele törvényellenes. Emden Mendelssohnhoz irányította őket, aki nagy befolyással rendelkezett a keresztény hatóságoknál, és kiváló német nyelven írt. Mendelssohn megírta a kért levelet a hercegnek, de négy szemközt panaszkodott Emdennek, hogy a Talmud alapján úgy tűnik, a hercegnek van igaza. Emden határozottan írt neki, mondván, hogy nevetséges azt állítani, hogy az egész zsidó nép szokása égbekiáltóan helytelen, és közölte Mendelssohnval, hogy az ilyen jellegű állítások csak megerősítik a vallástalanságról szóló pletykákat, amelyeket ő (Mendelssohn) a társulásai-val keltett.

Emden tradicionalista volt, aki a 18. századi felvilágosodás során terjesztett tolerancia eszméire reagált. A hagyományos inkluzivista álláspontot univerzális irányba terjesztette ki. Maimonidészhez hasonlóan ő is úgy vélte, hogy a monoteista vallásoknak fontos szerepük van Isten emberiséggel kapcsolatos tervében, és azt írta, hogy „a keresztényeket és a muszlimokat eszköznek kell tekintenünk annak a próféciának a beteljesüléséhez, hogy Isten ismerete egy napon elterjed az egész földön. „

Forrás: (tzadikim)

RECEPT-TÁR

Nápolyi marha sült hagymával és szalmaburgonyával

Erről a receptről Nápolyban hallottunk, gondoltuk, nektek ne kelljen odáig elmenni érte, inkább megmutatjuk, hogyan készítsétek!

Hozzávalók: 4 főre

- 800 g tisztított marhalábszár
- 1 ek kukoricaliszt
- 6 fej vöröshagyma (120 g/fej)
- 2 szál angolzeller
- 1 szál sárgarépa (150 g/szál)
- 8 gerezd fokhagyma
- 80 ml olívaolaj
- 1 ek paradicsompüré
- só, bors
- 6 db babérlevél
- 1 ek mustár
- 1 ek kapribogyó
- 150 ml fehérbor
- 500 ml marhaalaplé

A körethez:

- 2 fej vöröshagyma (120 g/fej)
- 1 ek finomliszt
- 1 kg burgonya
- bő étolaj a sütéshez
- só

Elkészítés:

A nápolyi marha elkészítéséhez először a húst nagyobb, kb. 5 cm-es darabokra vágjuk és egy tálban összekeverjük a kukoricaliszttel. A vöröshagymát és az angolzellert felszeleteljük, a répát nagy lyukú reszelőn lereszeljük és a fokhagymát is felaprítjuk.

Egy nagy lábosban felhevítjük az olajat, lepirítjuk benne a lisztezett húsdarabokat, aztán félretesszük. Ugyanebben az edényben elsőként a fokhagymát kezdjük pirítani, majd mikor jól megpirult, rádobjuk a paradicsompürét is, és együtt pirítjuk tovább közepes lángon. Hozzáadjuk a répát és az angolzellert, és mikor szárazra pirult, belezúditjuk a vöröshagymát is. Sózzuk, borsozzuk, beledobjuk a babérlevelet, a mustárt és a kapribogyót. Átkeverjük és addig pároljuk, míg eltűnik alóla a folyadék, majd felöntjük a fehérborral és kiforraljuk. Hozzáadjuk az előpirított húsdarabokat és felöntjük az alaplével. Lefedve kb. 2,5 órán keresztül pároljuk, de ez az idő nagyban függ a hús minőségétől.

A körethez a vöröshagymát vékony karikákra vágjuk és összekeverjük a liszttel. A burgonyát vékonyan felszeleteljük, majd felcsíkozzuk, és mindkettőt bő, forró olajban kisütjük. Először a burgonyát érdemes sütni, utána pedig a hagymát. Sütés után a hagymát és a krumplit is megsózzuk, és ezekkel tálaljuk a kész marharagut.

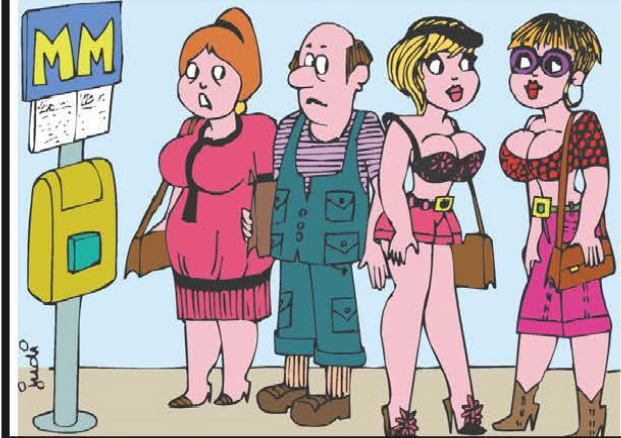
Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ה"ב

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

	HARCI LÁRMA	MARÓ ANYAGGAL KEZEL	EGYEZŐ, ROKON	KÖZETKÖZI ANYAG	LIBAMÁJ-SZELETI	A PANASZ SZAVAI	SZIBÉRIAI FOLYÓ	A POÉN 1. RÉSZÉ
K	A POÉN 2. RÉSZÉ	ÖRÖM- UJJONGÁS	REGÉC HATÁRAI	COULOMB, RÖVIDEN	POZITÍV ELEKTÓD	ZSÁKBÓL HULL ENYVES- KEZŰ		
SOMOGY MEGYEI VÁROS					GIGA, RÖVIDEN	TENGERI- TÁROLÓ		
VICC, RÉGIÉS SZÓVAL			„... SÁD; ÚJVIDÉK JÁRUNK RAJTAI		JEGYZE- TELGETÉS	VASALT CŐLÓP	RÓMAI 1000-ES	FELESÉG, TRÉFÁSÁN
GÁLA EGYNEMŰ BETŰI			ÁLLÓVÍZ MELLETTI			FÉRFI FE- HÉRNEMŰ		
KÖLCSÖNT VISSZA- FIZETŐ			NEM IS KÉZII		KÖLTŐ (FERENC) MUZSIKÁL	HALÁSZ- MADÁR		
SZERÉ- NYEN TENGŐDIK				SOK MELLÉNK RAGAD		JELENET ELEJEI		BÉRBŐL ELVESZ
AKVÁ- RIUMI DÍSZHAL					MEGBÉ- LYEGEZ PÁRDUC- MACSKA		RÁDIUSZ, RÖVIDEN	SÉBEN KÉPZŐDIK
HAJNAL ELŐTTI			RITKA FÉRFINEV NYŰLCSE- MEGEI			OXID A FÉMEN		
A GALLIUM VEGYJELE			BOR- DÁZOTT			A TÁRGY RAGJA	... VICTIS!	
ENERGIA, RÖVIDEN	VÁSÁR- LÁS		NÉMÁN IVEL!			TEKE- JÁTEK	KÖLY- KEDZIK	
FÁRA- DOZVA JÁR-KEL	VERDI- OPERA				VÖRÖS ÉKKÓ	MEGER- JED A BOR A FELŰ- LETÉRŐL		RÉSZÉRE, RÖVIDEN
SPANYOL ÉS OLASZ AUTÓJEL		VÉDŐ- BESZÉD			SZÉL- OLDAL			FOHÁSZ
EME		FÉL ADAGI					KÖZÉPEN KIÉGI	SORBAN ÁLLJ
			KORALL- ZATONY			FA DÍSZÉ		
HAZAI ROCK- ZENÉKAR	M		AMPER, RÖVIDEN			RÖNTGEN, RÖVIDEN		RÁCS MÓGOTT ŐL
				SPORT- SZERŰ				

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-0000000

IMAIĐÓK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Máj. 10. – 2024. Máj. 17.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
10. péntek	7:00	19:00
11. szombat	8:00	20:15
12. vasárnap	8:00	19:00
13. hétfő	7:00	19:00
14. kedd	7:00	19:00
15. szerda	7:00	19:00
16. csütörtök	7:00	19:00
17. péntek	7:00	19:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
10. péntek	19:50	11. szombat	21:05
17. péntek	19:59	18. szombat	21:15

POÉN SAROK

Az öt éves Móríckát tanítják a köszöntőre nagypapa születésnapjára, amely így szól:
- Rövid a versem, mint a nyuszi farka, éljen soká a nagypapa!
A nagy napon Móricka egy kicsit összekeverte:
- Rövid a versem, mint a nagypapa farka, éljen soká a nyúl!

A 613 PARANCSOLAT

II.

„És mondá az Örök-
kévaló Ábrahám-
nak: Te pedig tartsd
meg szövetségemet
utódaiddal egye-
temben, nemzedék-
ről nemzedékre...
Ez az én szövetségem:
metéljetekek körül
minden fiúgyermeket.”
(1Mózes 17:9-10)

Megtartották az Élet menetét vasárnap, Budapesten. A holokauszt áldozataira emlékező, 20. alkalommal megrendezett séta résztvevői a Dohány utcai zsinagógától a Keleti pályaudvar előtti térre vonultak; a rendezvény szónokai valamennyien megemlékeztek a tavaly október 7-i, Izrael elleni terrortámadásról, az antiszemitizmus újraéledésének veszélyeire figyelmeztetve.

A menet – amelynek első sorában vitte a zászlót dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke, Mester Tamás, a BZSH elnöke, a Mazsihisz al-elnöke és Jákov Hadasz-Handelszman, Izrael budapesti nagykövete – a sófár hangjára indult el, élén csaknem száz – elektromos kisbusszal utazó – holokauszt túlélővel. A résztvevők a lezárt Rákóczi úton vonultak a Keleti pályaudvar főbejárata előtt felállított színpadig.

Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány kuratóriumának elnöke kiemelte: a holokauszt rettenetes borzalmaira, az emberiesség egyik legnagyobb népiirtására mindig emlékezni kell, de úgy, hogy közben az „élet szeretetét és az élni akarást is ünnepeljük”.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilélek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt május 15.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegyelet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla